

Izhaja vsaki četrtak ob 8. uri popoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1:50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 kron.

Rokopise sprejema „Narodna Tiskarna“ v Gorici, ulica Veterinari št. 9.

Naročnino in naznanila sprejema upravništvo, Gorica Semeniška ulica št. 16. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Ninski ulici, na Josip Verdijevem tekalšču nasproti mestnem vrtu, pri Vaclavu Baumgartl v Korenjski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računijo po petih vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v., dvakrat 12 v., trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

XIX. letnik

V Gorici, 23. marca 1911.

12. številka.

Naša moč v društvih.

Sedanja avstrijska društvena postava se v kratkem premeni. Državni zbor je dne 10. t. m. že sklenil dotično spremembo. Kmalu torej ne bo več v veljavi stara postava iz l. 1867. Nastopili so novi časi, ki zahtevajo nove postave.

Ako se ozremo v preteklost, moramo reči, da se niso avstrijski narodje nobene postave tolikokrat posluževali, ko društvene postave. Tudi c. kr. vlada ni imela gotovo z nobeno rečjo toliko opraviti, ko z društvi. Koliko burnih shodov in zborovanj se je vršilo na podlagi društvene postave iz l. 1867! Kolikokrat je morala celo policija posegati vmes! Koliko predavanj, koliko veselic je rodila postava iz l. 1867!

Ako pregledamo zgodovino slovenskega naroda od l. 1867 dalje do današnjega dne, vidimo, da se je skoraj vse naše narodno življenje razvijalo v društvih. Ti časi bodo z zlatimi črkami zapisani v zgodovino slovenskega naroda. Reči smemo, da smo si Slovenci skoraj vse, kar imamo, priborili z društvi. Vlada nam ni dala sama ničesar, ako si nismo tega sami z združenimi močmi sili priborili. V tem je razlika med nami in med Nemci ali Italijani, katere vlada podpira. Mi nismo imeli druge moči, druge obrambe in podpore, ko društva. Društva in zadruga so bila naša moč in so tudi danes še poleg časopisja naša edina moč.

Glede na društveno postavo je govoril v državni zbornici štajerski posla-

nec dr. Korošec dne 8. t. m. v tem - le zmislu:

„Slovenci so v zbornici splošne in enake volivne pravice bili prvi, ki so zahtevali, da naj se izpremeni nova društvena postava. Življenje slovenskega ljudstva je tesno zvezano z razvojem društvenega življenja. Vse, kar so dosegli Slovenci, so dosegli z društvenim življenjem. Odsekovi predlogi kažejo strah, da vlada ne bo dovolila dalekosežne reforme društvene postave, a obsegajo le napredek osobito glede na označbo političnih in nepolitičnih društev in glede na sodelovanje žensk po društvih. Pristaši slovenskega krščanske socialnega programa simpatično pozdravljajo, da se bodo smele tudi ženske udeleževati društvenega življenja.

Govornik graja, ker vladni zakonski načrt omejuje pravice mladoletnih in ker se omogočuje, da oblast lahko društva razpusti, „če so nevarna skupnosti“. Tako besedilo se lahko izrablja do največje nejasnosti. Govornik kaže na slučaj Slovenskega katoliškega političnega društva na Koroškem, ki ga je razpustil koroški deželni predsednik, ki je smatral po društvu izvedeno zasebno ljudsko štetje državi nevarno. Medtem, ko tako nadzorujejo dogodke po društvih, ki se itak objavljajo po časopisju in ko hočejo obdržati to nadzorstvo, pa nimajo nobene kontrole dogovori, sklenjeni po kartelih, ki globoko segajo v gospodarsko življenje. Posl. dr. Korošec končno izjavlja, da se bo njegova stranka zavzela za vse, kar bo omogočilo, da se bo društveno življenje svobodneje razvijalo.

Obeta se nam torej novo, svobodnejše društveno življenje. Katoliške stranke so se tudi po stari postavi dobro gibale, čeprav je bilo treba marsikaj prestatiti. Ker se bodo pa sedaj tudi liberalci in soc. demokratje svobodneje gibali, razumljivo je samo posebi, da bomo morali v tem oziru bolj živahno delovati ko v preteklosti. Pri tem bomo morali gledati, da ostanejo društva vedno v katoliških rokah, ker le taka društva koristijo narodu. Liberalna in socialistična društva so narodu v vseh oziirih v kvar. Liberalizem in socialna demokracija sta narodno in versko izdajstvo. Moč naroda je le v katoliških društvih. Tega ne smemo nikdar pozabiti! „Kjer sta dva ali trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz v sredi med njimi“, je rekel Gospod! Če hočemo torej, da bo naše društveno delovanje imelo božji blagoslov in da bo v trajno korist naroda, moramo skrbeti, da bomo zbrani v Gospodovem imenu. V preteklosti se je večkrat to zanemarjalo, zato pa so prešla tu pa tam naša društva v popolnoma liberalne roke. To bodi za bodočnost naša šola! Društva morajo biti od začetka vedno katoliška, ker le katoliška društva so naša moč.

Podpora za purane.

(Dopis s Krasa.)

Znano je, da se je bila omejila leta 1910 akcija proti kobilicam na Krasu na pašo po puranih in da sta dovolila

vlada in deželni odbor v to svrhu vsaki po 5000 K podpore t. j. po 1 K za vsakega doma izrejenega ali pa kupljenega purana.

„Soča“, ki bi bila najbrž najrajši videla, da bi Kraševci ne dobili nikake podpore, je pisala sicer, da so vse obljube dež. odbora le „lari fari“ in da iz vseh obljub ne bo nič, a mi Kraševci konstatujemo z zadoščenjem, da smo dobili iz navedenega naslova vže plačanih po 50 vin. od vlada in po 1 K od deželnega odbora.

Obžalujemo le, da si nismo bili nabavili več puranov, vsled česar se ni mogla izplačati na korist Krasa vsa nameravana podpora in ostane Krasu namenjeni denar za Kras izgubljen. —

Kriva sta na tem v prvi vrsti „Soča“ in „Primorec“, ker sta ravno o kritičnem času, meseca aprila in maja pretečenega leta, vedno hujskala proti od „Gorice“ priporočeni akciji. — Kraševci! Naj nam bode to šola za bodočnost in naše geslo bodi: Proč s „Sočo“ in „Primorcem“, in ne zaupajmo jima, ker sta — kakor je bilo vže v članku „Kobilice in Gabrščekova „Soča“ dokazano — naša sovražnika in nam hočeta le škodovati.

Konečno bodi še omenjeno, da je Kraševce zelo užalilo, da jim je izplačala vlada le po 50 vin., namesto po 1 K, kakor je bila obljubila. Obračamo se zaradi tega do svojega vrlega poslanca g. dr. Stepanič-a, kateri, v svoji za Kras vže poznani vnemi, gotovo ne bo miroval, dokler ne izposluje

Pastirček Pepče.

Črtica — 1910. 14. IV.

Spisal: S m u d i n s k y.

(Dalje.)

Ko se je izpraznila hiša, je šel Boštijan vun v vežo po Pepčka. Zadremal je Pepče med tem časom, svojo glavico je poveznil nad kolena in tako zaspal ves potrt radi umrle mamice. Prijel ga je Boštijan in ga nese! tako spečega na skrinjo tik mrtvaškega odra. Vse je postalo tiho. Boštijan je odšel v mrvo na skedenj. Reza je sedla k peči in prebitala vedno z nova jagode na molku. Pepče je pa spal sladko na skrinji poleg mrtve mamice. Zunaj je nastala neprodirna tema. Nebo je zatemnelo, zvezda je ugasnila za zvezdo. In začelo se je bliskati in grmeti. Kakor strupene kače so švigali po nebu ognjeni bliski, okna so se neprenehoma svetila. A za bliskom se je začulo tam nekje za goro grmenje. Zašklepetala so okna, vrata so se stresla.

Še bolj vneto je začela moliti Reza. Pri vsakem blisku se je pokrižala in

zmolila je še en očenaš na čast svetemu Florijanu, da bi nas Bog obvaroval časnega in večnega ognja. A grmelo in bliskalo je vedno huje, tako da se je zbudil tudi Pepče iz svojih sladkih otroških sanj. Ves prestrašen je poklical mamico, ali mamica je spala pretrdno in ni se zbudila. mesto nje mu je pa odgovorila stara Reza:

— Le nič se ne boj Pepče, miren bodi in moli in nič se ti ne bo zgodilo. Mamica je pa zaspala trdno, ker je bolna, le nič je ne kliči, pustijo, naj spi.

A Pepče je še huje klical in jokal:

— Mamica, mamica, daj odeni me, zunaj grmi in treska in mrz je. Kaj, ti se ne oglasiš, da da, saj spiš trdno, bolna si. Pa saj ni res, saj so včeraj pravili, da si umrla in kdor umrje, zaspaj za večno. Reza, vi se lažete, mamica ne spi, mamica je umrla.

A Reza je molila tako goreče in ni mu hotela odgovarjati.

Zunaj je pa grmelo in treskalo, šklepetala so okna, tresla so se vrata. Strašen večer je bil to. Ves se je tresel Pepče na skrinji poleg mrtve mamice.

Sedaj je občutil v svojem mladem življenju prvič vso svojo veliko nesrečo.

Njegovo otroško srce je trepetalo pod tako velikim udarcem nesreče, ki ga je obiskala tako nenadoma in tako nepričakovano. In to njegovo otroško srce, ki je bilo do sedaj tako veselo razposajeno, joče sedaj neprenehoma, joče tako, da bo izkrvavelo... Zunaj je vihar, dež lije, treska in grmi in tudi v njegovi duši se odigravajo pretresljivi prizori. Srce mu utriplje glasneje ko stenska ura. Njegova lica so mokra od solz. Neprenehoma kliče svojo mamico, a ona molči, slabo obseva brleča sveča njen smehljajoči obraz. A ta obraz je tako blede, tako upadel, njene oči gledajo v strop, prav nič ne pogledajo svojega dragega Pepčka. In njene roke, njen život je tako izpit...

In Pepče je zaklical še glasneje, tresel se je po vsem životu:

— Mati!

Zunaj je zagrmelo tako, da se je stresla cela hiša, a mati se ni zbudila. Mirno je ležala in gledala, v strop so bile uprte njene steklene oči.

Začelo se je daniti. Kakor tat se je prikradla v sobo prva svetloba. Tudi

dež je malo ponchal in jenjalo je grmeti in treskati. Počasi je vse oživel. Po cesti so začeli ropotati vozovi in sem doli po klancu so škripali nenamazani leseni vozički, preobloženi z vejevjem. Šli so vaščani že na vse zgodaj v gozd, ker imajo čez dan v polju dela v izobilju. Kjer jih gre več skupaj, prepevajo, kjer gre kdo osamljen, žvižga. Za delavci pridejo delavke, tudi one so vesele, tudi one prepevajo, da se odmeva:

Je pa davi slanica pala
na zelene travnike...

S preplašenimi očmi gleda Pepče ta novi dan, začuden poslušaja petje. Da, oni so veseli, oni lahko vriskajo in pojejo, a on se ne veseli tega mladega jutra in zlatega solnca, ki bo morda prisijalo. Česa mora biti še vesel — Dneva? Ne, zanj je lepša noč. Umrla mu je mamica, oče ga bo pretepal, tovariši ga bodo suvali in kamenjali in nihče ga ne bo branil. Umrla mu je mamica, zatonilo mu je to zlato solnce za večno, po temi bo moral tavati od sedaj in nihče mu ne bo kazal poti.

(Dalje pride.)

od c. kr. vlade še ostalega — če tudi malega — zneska 50 vin. — v kar mu Bog pomoz. — Vama „Soča“ in „Primorec“ pa priporočamo, pustite v bodočnosti naše kraške zadeve bolj spretnim zagovornikom in ne kazite nam akcij, koje naši poslanci s teškočami izposlušajo.

Posvečenje in ustoličenje novega Iržaškega škofa mons. dr. Karlina.

V nedeljo dopoldne se je v starodavni baziliki sv. Justa vršilo posvečenje in ustoličenje novega škofa Iržaško-koprskega mons. dr. Andreja Karlina. Bazilika je bila za to redko slavnost krasno odličena. Na glavnih vratih je bil slavnosti primeren pozdrav novemu vladiki. Posvetil in ustoličil je novega škofa nadškof in dunajski koadjutor mons. dr. Nagl. Kakor škofa sopsvetitelja sta bila goriški knez-nadškof in metropolit dr. Sedej in ljubljanski knezoškof dr. Jeglič. Navzoča sta bila tudi poreško-puljski škof dr. Flapp in krški škof dr. Mahnič. Ljubljanski kapitelj, katerega člen je bil mons. Karlina dosedaj, staraprezentirala dva kanonika, navzoč je bil ves Iržaški stolni kapitelj, zastopniki koperskega stolnega kapitelja, mnogo duhovščine iz mesta in z dežele itd. Cerkveni svečanosti so oficijelno prisostvovali namestnik princ Hohenlohe, župan dr. Valerio, dr. Rybář, dr. Wilfan in Alojzij Goriup, kakor zastopniki slovenskih mestnih svetovalcev in deželnih poslancev, magistratni ravnatelj Boccardi, predsednik višega deželnega sodišča Jakopig, vojaški poveljnik kontreadmiral Kohen, ravnatelj pošte in brzjava Pattay, predsednik deželnega sodišča Milović in drugi načelniki oblastni. V cerkvi so skrbeli za red državni in mestni redarji, po sredi velike ladije so delali špalirgasilci. Ljudstvo je začelo polniti cerkev že po 8. uri in ob 9. uri je bila natlačeno polna, trg pred cerkvijo je bil poln ljudstva, ki ni moglo v baziliko. Ob 9. uri so prišli v slovesnem sprevodu iz deškega semenišča škofje v spremstvu kanonikov in druge duhovščine, Iržaških bogoslovcev, ki so za to priliko došli iz Gorice, in gojencev konvikta. Kmalu po 9. uri je pričela pontifikalna maša in ceremonija posvečevanja. Najprej je bil prečitan papežev breve, s katerim je bil mons. dr. Karlina imenovan Iržaško-koperskim škofom. Potem, ko je bil prečitan dekret, je novoimenovani škof čital prisego vernosti cerkvi, papežu in kanoničnim predpisom. Nato mu je posvetitelj po obredu rimskega pontifikata stavil več vprašanj, nanašajočih se na prisego, na katere je novi škof odgovoril. Po dovršenih vprašanjih se je novi škof s škofoma asistentoma podal k oltarju sv. Justa, kjer si je nadel mašna oblačila. Po epistoli staga škofa sopsvetitelja zopet odvedla pred veliki oltar, kjer se je pričelo glavno posvečevanje. Nadškof posvetitelj je položil škofu na pleča evangelijsko knjigo, odpete so bile litanijske vse svetnikov in himna „Pridi stvarnik sv. Duh“. Med odpevanjem himne je nadškof posvetitelj mazilil novega škofa s sv. Krizmo na glavi in na rokah, izročil mu je pastirsko palico in škofovski prstan. Nato se je posvečenec s škofoma asistentoma vrnil nazaj k oltarju sv. Justa, nakar se je nadaljevala maša. Pri darovanju se je posvečenec zopet podal k nadškofu posvetitelju ter mu daroval dve goreči sveči, dva hleba kruha in dva sodčka vina, in zatem se je nadaljevala maša. Po blagoslovu je nadškof blagoslovil mitro in jo stavil posvečencu na glavo, nato je blagoslovil pontifikalne rokavice ter mu jih nadel na roki; na to je odvel novega škofa na

škofovski prestol in ga tako ustoličil na Iržaško koperski škofiji. Tedaj je nadškof-posvetitelj zapel „Te Deum“. Med odpevanjem himne je novoposvečeni škof v popolnem škofovskem ornatu v spremstvu obeh škofov sopsvetiteljev šel po glavni ladiji cerkve in blagoslovil vernike. Ko je bila odpeta zahvalna pesem, je novi škof izpred velikega oltarja podal slovesen škofovski blagoslov in s tem je bila ob 11.30 vsa slavnost dovršena. Ko so škofje odhajali iz cerkve, je na trgu pred baziliko svirala salezijanska godba. Vsa slavnost se je izvršila v najlepšem redu.

Po 1. uri popoldne je bil v škofijski palači slavnosten obed, na kateri je bilo povabljenih 40 oseb, med temi škofje, člani stolnega kapitelja, drugi kanoniki, namestnik princ Hohenlohe, župan dr. Valerio in drugi načelniki oblastni.

Račun „Slov. sirotišča“ za l. 1910.

1. Blagajniški prebitek koncem l. 1909	K 25.743-77
2. Dohodki v l. 1910	16.577-45
	K 42.321-22
Stroški v l. 1910	4.653-95
Preostanek koncem l. 1910 K	37.667-27
Ta preostanek se nahaja:	
1. V „Hranilnici“ št. 38903 K	912-09
2. V „Centralni posojilnici“ „	28.164-50
3. Deleži v „Centralni posojilnici“	2.100-—
4. V „Šebreljski štedilnici“ „	50-—
5. Jubilejna ustanova občine Prvačine	263-82
6. Jubilejna ustanova Jos. Figelj	211-79
7. Jubilejna ustanova mest. občine sv. Križ	1.000-—
8. Simon Gregorčičeva ustanova društ. „Skalnica“ „	131-66
9. Delež „Krojaške zadruge“ „	40-—
10. Pri c. kr. poštni hranilnici „	167-16
11. Pri raznih društvih in občinah	2.050-—
12. Pri zasebnikih	1.820-—
13. V ročni blagajni koncem l. 1910	756-25
	K 37.667-27

Bilanca.

Imovina:	
1. Hiša in zemljišče	K 80.210-—
2. Pohištvo	300-—
3. Blagajniški prebitek	37.667-27
	K 118.177-27
Dolgovina:	
1. Dolg pri „Hranilnici“	K 56.000-—
2. „ „ „ zasebniku	2.000-—
	K 58.000-—
Imovina	K 118.177-27
Dolgovina	58.000-—
Čisto imetje	K 60.177-27

Jos. Pavletič, predsednik.

Dr. And. Pavlica, podpreds. in blagajnik.

Pregledovalca računov:

Ivan Pirjevec l. r. Anton Jakonič l. r.

Politični pregled.

Politični položaj.

Politični položaj ni za vlado nič kaj ugoden. Vlada ima za prvo branje, za razpravo v odseku in za drugo in tretje branje budgetnega provizorija, ki poteče 31. marca, in za njega rešitev v gosposki zbornici samo devet dni na razpolago.

Min. predsednik je spričo tega položaja v pondeljek zopet zastopnike strank večine, ki so se od zmage v Warnsdorfu že precej ohladili, pri sebi sprejel in izjavil, da vlada vztraja na tem, da se reši proračunski provizorij s posojilom 76 milijonov K, ki je s pro-

vizorijem združeno. Načelniki nemških strank so vprašali, bi ne bilo li mogoče zasedaj samo 50 milijonov dovoliti, toda baron Bienerth je to kratkoma odklonil in zopetno poudaril, da se mora vladi posojilo brezpogojno dovoliti, če ne bo iz tega izvajala konsekvence.

Poljski, češki in nemško-nacionalni klub so imeli konferenco, v kateri so končno določili svoje stališče napram proračunskemu provizoriju in 76 milijonskemu posojilu. Čehi so sklenili, da bodo vztrajali v najstrožji opoziciji. Nemško-nacionalna zveza in poljski klub sta sklenila, da bosta glasovala samo za 50 milijonov.

Državni zbor.

V torek je poslanska zbornica rešila prvo čitanje rekrutne predloge, katera je bila izročena brambnemu odseku. Koncem seje je posl. Malik (Vsenemec) z ozirom na veliki pomen jubileja, ki ga Italija slavi povodom 50-letnice združenja, vprašal predsednika, je-li pripravljen sporazumeti se s strankami in z vlado, da bi tudi avstrijska poslanska zbornica, kakor ogrska, poslala italijanski zbornici izraze simpatije.

Predsednik je odvrnil, da ne more pričeti inicijative, ker ima kakor predsednik strogo pred očmi zakoniti delokrog državnega zbora, po katerem ne smemo posegati v unanjo politiko in da storimo v tej stvari prav, da se v ta vprašanja ne mešamo. Kajti za naše delovanje ne bi bilo koristno, ako bi k narodnim prepričanjem in cepljenju, ki jih imamo, pritegnili še unanjo politiko.

Včeraj je bilo na vrsti prvo čitanje proračunskega provizorija. Govorilo je več govornikov, med njimi tudi posl. Grafenauer, ki se je v svojem govoru posebno bavil s šolskimi razmerami na Koroškem ter ožigosal krivično postopanje vlade in Nemcev nasproti koroškim Slovencem.

Darovi.

Jubilejni darovi za „Slovensko sirotišče“:

P. n. gg. J. S. 100 K, prof. Josip Ivančič 20 K, Anton Budin, kamenarski mojster v Mirnu 10 K (za „Šolski dom“ 5 K), dr. Alojzij Franko, odvetnik v Gorici 20 K, Friderik Lenardič, vikar, na račun ustanovnine 20 K, N. N. za 200 znamk 6 K, Ivan Černic Vrh, Rubije 40 v, nekdo iz Bat 1 K, Marija Marinčič, kuharica Gorica 1 K, Adolf Urbančič, mesar 1 K, za prodano knjižico „Socijalno vprašanje“ 1 K, v nabiralniku v gostilni g. Antona Fon 1 K 60 v, „Centralna posojilnica“ 300 K, mestna občina Sv. Križ na Vipavskem je izročila jubilejno ustanovo 1000 K, katere obresti se bodo rabile izključno le za sirote svetokrižke občine, ki se bodo vzgajale v „Slov. sirotišču“.

Bog plačaj stotero! Vse v boljšo bodočnost slovenskega naroda pod slavno vladjo Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I!

Domače in razne vesti.

Javno čiščenje presv. R. T. bo v soboto, 25. t. m. praznik M. B. v Gor. Trebuši, v nedeljo, 26. t. m. pa na Idriji ob Bači, v Ločniku in v Št. Petru pri Gorici.

Vsled novega papeževga dekreta, ki pravi, da ima škof pravico sestaviti zbor župnikov, ki ima nalogo odstavljati ali premeščati župnike, so imenovani od Slovencev: tolminski dekan mons. Jožef Kragelj, črniški dekan Ivan Murovec in podmelski župnik Ivan Kovačič. Italijani so tudi trije

imenovani in sicer: tržiški dekan Kren, gradiški dekan Stacul in pa terški župnik Donda.

Vojaški škof Koloman Bielopotoczi se je podal na daljši dopust in baje se ne povrne več na svoje mesto, temveč pojde v pokoj.

Ricmanje. — Na praznik sv. Jožefa je bila v romarski cerkvi sv. Jožefa v Ricmanjih taka gnječja, kakor še nikdar enaka. Romarjev se je cenilo na 15.000. To je sad spoznanja dobrega. Nekdanja trdnjava liberalnih hujskačev, Ricmanje, je padla in z njo tudi verska mlačnost tamošnjega ljudstva. Sedaj, po spoznanju, da so bili zapeljani, so vsi veseli in spolnjujejo verske dolžnosti kakor predprepirom. Tako je prav! Uresničijo naj se Kristove besede: Peter ti si skala! Na tej skali bom zidal cerkev in peklenške moči jo ne bodo premagale!

Deželnozborska dopolnilna volitev na Dolenskem. V pondeljek se je vršila deželnozborska dopolnilna volitev v dolenskih kmečkih občinah, pri kateri je bil izvoljen za poslanca kandidat S. L. S. Ivan Vehovec, župan v Žužemberku, ki je dobil 4873 glasov. Prejšnji poslanec Mandelj, ki je odložil svoj mandat, je dobil 1136 glasov, kandidat soc. demokratov Etbin Kristan pa 140 glasov, torej toliko kot nič.

Kako liberalci, kako pa duhovščina. — V „Slovenecu“ čitamo: Dočim se naši liberalci niti najmanj ne prizadevajo, kako bi sami asanirali Agro-Mercur, ki je njihovo strankarsko podjetje in kako bi rešili svoje žrtve pri „Glavni posojilnici“, koder je 75 od sto liberalcev prizadetih, napreduje asanacija „Centralne kase“ v Celovcu tako, da noben zadružnik ne bo trpel niti vinarja. „Länderbanka“ je dala na razpolago 3.100.000 K takoj na poroštvo in plačilne izjave cerkvenih korporacij. Avstrijski škofje bodo to vsoto izplačali in so pol milijona že dali, pol milijona se bo pa kot druga rata te dni izplačalo. En sam škof, olomuški, je dal 900.000 K! Tako duhovščina pokrije solidarno, kar je en njen član, mons. Weiß, s svojimi nepremišljenimi, brez vednosti odbora storjenimi posojili dvomljivemu podjetju Kayserja in s fingiranimi vloznimi knjigami zagrešil. Liberalci pa stoje in gledajo, kako padajo njihovi najzvestejši somišljeniki vsled manipulacij njihovega Hudnika, ki daleš presegajo to, kar je Weiß storil. Če „Narod“ piše, da opat od Tanzenberga noče zdaj priznavati veljavnosti svojega poroštva, je to njegova stvar, faktum je, da bo vsa avstrijska duhovščina do zadnjega vinarja vse pasive pri „Centralni“ pokrila, naši liberalci pa tišče svoje žepe!

Komu se cedijo sline na narodnikih „Primorskega lista“?

„Petelinček zapel, je skočil na hlev, s hlevčka na jaslice, „Soča“, oglasi se!“

Teh besed sem se spomnil, ko sem čital v „Soči“ sledečo notico: „V pest se smejejo novostrujarji „Prismojencu“, ker tako preganja liberalne liste, molči pa lepo na to, da mu odjemlje teden za tednom več naročnikov „Novi čas“. V upravnistvu „Prim. lista“ jočejo in se togotijo na novostrujarsko gonjo proti „Prim. listu“ ali ta se vsejedno repenči kot petelinček na gnoju, dokler ga ne seženejo dol in zakoljejo“.

Vprašamo ljubico „Sočo“, naj pove, komu se bolj sline cedijo po ogromni in čedalje množeci se armadi naročnikov „Primorskega lista“, ali njej ali nam novostrujarjem? To bi bilo zelo zanimivo vedeti. Novostrujar.

Socialni demokratje v pravi luči. V Črnovicah v Bukovini je kakih 60 socialistov zasedlo poslopje uredništva kršč. soc. lista „Bukowine“, „Volksblatt“ ter hotelo ubiti urednika Wyslouzila.

(Dalje v prilogi.)

Slednji je z napetim revolverjem ustavil rdečkarje, dokler ni prišla policija, katero so poklicali raznašalci lista, ki so ušli skozi straže soc. demokratov.

Moško kaznilnico v Gradšču opusto. Govori se, da se opusti moška kaznilnica v Gradšču ob Soči. Tamošnje kaznjence bodo preselili v mariborsko kaznilnico.

Olajšava za pisma vojakov. — Kakor čujemo, bodo pisma, katere pišejo vojaki svojcem, znančcem ali prijateljem, odslej poštnine prosta. Te poštnine olajšave bodo deležni vojaki do narednika. Enako bodo ostale poštnine pošiljatelj do 5 kg proste poštnine za vse one, ki nosijo vojaško suknjo. Domboranski polki so baje uže dobili tozadevni odlok.

Južna železnica bo imela v letošnji bilanci zopet 3 milijone deficita. Posledica bo brzkone zopet podraženje voznih listov, kar pade seveda na ljudstvo.

Ulomilci v Trstu. — V soboto ponoči so neznani ulomilci udrlji v urade tvrde Depaul v Trstu. Prevrtali so železno kaso ter odnesli 500 K v denarju, 10.000 kron v vrednostnih papirjih se niso taknili, ker so se najbrže zbalji, da se jih pri prodaji teh papirjev zasači.

Žensko gibanje v Avstriji. — Po vsej Avstriji so se v nedeljo vršili ženski shodi v prilog ženski volilni pravici. Dunajskega shoda se je udeležilo okoli 4000 žensk, ki so se po shodu podale čez Ring k mestni hiši, kjer so pele pesem o ženski pravici.

Proces Kayser Palese. — V četrtek se je v Celovcu začel senzačni proces zoper monsignora Kayserja in njegovega kompanjona Nikolaja pl. Palese, ki sta s svojimi velikimi in nesrečnimi spekulacijami uničila sebe in potegnili s seboj koroško „Zentralkasse“, osrednjo združeno organizacijo koroških nemških krščansko-socialnih zadrug, koje predsednik monsignor Weiß je brez vednosti odbora podjetjem Kayser-Palsejevim posodil 3 milijone 315.744 kron, vsled česar je prišla „Zentralkasse“ v velike škripce, a je vzel njeno sanacijo v roke avstrijski episkopat, tako da združniki ne bodo ničesar izgubili, ker je pol milijona že plačanega, pol milijona pa bodo škofje te dni plačali.

V torek se je proces končal. Kayser je bil obsojen na dve leti ječe, Palese pa na šest tednov strogega zopora.

Listnica uprave. — G. Kenda Anton: Neumühl, Germania str. 40: Denar prejeli! Plačano do konec l. 1909. Hvala!

Mestne novice.

m Odborova seja društva „Skalnica“ bo v nedeljo dne 27. t. m. ob 4 $\frac{1}{2}$ pop. v društvenih prostorih.

m Tukajšnji profesor dr. Franc Kos je bil pred kratkim imenovan za dopisujočega člana „Jugoslovanske akademije“ v Zagrebu.

m Imenovanje. Tukajšnji poveljnik policijske straže, okrožni inšpektor v XI. činovnem razredu g. Ivan Putrih je pomaknjen v X. činovni razred.

m Nova vojašnica v Gorici. Novo vojašnico nameravajo baje graditi za vojake planince.

m Vojaška slavnost. Danes praznuje tukajšnji pešpolk št. 47 obletnico vojske pri Novari, katere se je ta pešpolk zmagovito udeležil. Tem povodom je sinoči in danes zjutraj vojaška godba svirajoč obšla glavne mestne ulice. Ob 9. uri in pol je bila vojaška maša in parada na Travniku. Opoldne je bil slavnostni obed. Moštvo je cel popoldan prasto.

m Ženske v hlačah. V nedeljo sta se konečno med koncertom mestne godbe v ljudskem vrtu vendar-le prikazali dve

ženski v hlačah. Občinstvo, ki je bilo tam zbrano, ju je obkolilo in drlo za njima po vrtu. Druge nesreče ni bilo.

m Za rodbino ponesrečenega zrakoplova Rusljana so nabrali v Belgradu 2795 dinarjev in 15 par.

m Najdeno kolo. Na cesti proti Doberdolu je našel voznik Martin Volter iz Gorice dvokolo tvrde „Puch“.

m Tatovi kokoši. — Pred par dnevi so neznani tatovi ukradli g. Drožgiču v ul. Rafut pet kokoši in enega petelina.

Iz goriške okolice.

g Iz Ločnika. Vseh hiš v Ločniku je 490. Slovenskih je gotovo nad 100. Ako ima vsaka hiša le 5 oseb, bi jih bilo 500. Županstvo je v laških rokah. Kako znajo delati Lahji s Slovenci, je znano. Saj smo bili gotovi, da nam jih polovico odjedo pri ljudskem štetju. A da bi se vsaj tako zgodilo, pa bilo je še hujše! Čujte, koliko nas je naštel laški števni komisar učitelj! Celih 61. Ako povemo, da obiskuje slovensko šolo v Ločniku nad 60 slovenskih otrok, potem je vse povedano. Saj dobiva v Ločniku nad 50 gospodarjev slovenske časopise. Lahji menda niso naročeni na nje! Učitelj, števni komisar, je pridno agitiral okoli slovenskih starišev, da morajo pošiljati svoje otroke v laške šole, zakar se je moral zagovarjati na glavvarstvu. Ugonobiti nas hočejo popolnoma, a tako zlahka ne bo šlo. Še smo živi in tudi naša kri ni še voda!

g Mater Dolorosa t. j. Marija 7 žalostij, se imenuje prekrasna igra znamenitega slov. pesnika Silvin Sardenska, ki jo uprizori dekliška Mar. družba v Biljah v soboto, 25. marca na praznik Marijinega Oznanenja ob 3. in pol uri pop. v dvorani pri Solerju.

g Sovodnje. — Lepo slovesnost smo imeli na praznik sv. Jožefa, katere smo se vsi veselili. Za ta dan je bilo namreč določeno javno češčenje Najsvetejšega in sicer skozi 6 ur, od 9. zjutraj do 3. ure popoldne. S slovesnostjo je bila združena tudi velikonočna spoved, in uže v soboto popoldne so štirje spovedniki spovedovali, dva do pol osmih zvečer, dva pa celo do 10. ure zvečer, kajti ljudstva je bilo mnogo. Drugi dan, v nedeljo je bilo obhajanih 322, kar je vsekako veliko število za kratek čas spovedovanja. Ob 9. uri je bila slovesna sv. maša pred izpostavljenim sv. R. T., med katero je obdrževal lep govor o sv. Jožefu naš domači dušni pastir preč. g. župnik Franc Lavrenčič. — Za popoldne pa je bila napovedana procesija z Najsvetejšim. Pred procesijo je obdrževal lepi slavnostni primeren govor č. p. Rafael, nakar se je uredila veličastna procesija ob navzočnosti množice domačega in tujega ljudstva. — Ljudstvo je bilo zadovoljno in je tekot šest ur, ko je bilo izpostavljeno sv. R. T. javnemu češčenju, polnoštevilno molilo v cerkvi in pošiljalo vroče prošnje do prestola Kralja nebes in zemlje, a obenem je bilo tudi veselo, ker je ob tako lepi in redki priliki opravilo velikonočno sv. spoved. Bog daj svoj blagoslov!

g Iz Sovodenj. V noči od četrta na petek so aretirali orožniki pri nas nad 60 let starega Antona Tomasič in ga odpeljali v goriške zapore. Kot vzrok aretacije se navaja, ker je baje žugal ženi svojega pokojnega brata, s kateri je stanoval v isti hiši, za ter zadušil in jo je baje tudi prijel za vrat je jo tako stisnil, da se je poznalo in ji je baje tudi zdravnik napravil spričevalo, da je bila hudo stisnjena. Vdova se je skrivala par dni pred njim in ni spala doma. Zbala se ga je seveda tudi zaradi tega, ker je presedel mnogo let v

gradiških zaporih zaradi hudodelstva uboj.

g Renče. — Dolgo časa se je bil boj, predno je dobilo naše „Gospodarsko društvo“ koncesijo za javno gostilno. Konečno se je to zgonilo in sicer ta teden. Gostilna se torej odpre na veliko jezo naših liberalnih krčmarjev z Britofa, ki so napeli vse sile, da bi to preprečili. Pravijo, da se je posebno mal možiček z brado trudil, da bi se gostilna odpravila, a je pogorel kljub zahrbtnemu ruvanju.

g Iz Cerovega. (Požar v Cerovem.) V zadnji št. „Prim. Lista“ se je poročalo o požarju v Cerovem, ki ne odgovarja popolnoma resnici. Ni res, da je gorelo tramovje pod pogorelcem Humarjem, marveč res je, da je pogorelec Humar reševal živino, in ko je rešil par volov in kravo in hotel rešiti še enoletno junico, je plamen švignil okoli Humarja in ga hudo ožgal tako, da se še sedaj zdravi v goriški bolnišnici. V ognju pa je našla smrt enoletna junica in pa 4-mesečno dete in ne triletni otrok. Škoda je zelo velika.

g Avtomobilna vožnja med Gorico in Solkanom. — Govori se, da se snuje neki konzorcij, ki namerava uvesti avtomobilno vožnjo za potnike med Gorico in Solkanom. Avtomobili bi vozili s Travnika pa do Mozetičeve gostilne v Solkanu in nazaj.

g Iz Dornberga. (Požarna straža.) V celi vipavski dolini nimamo požarne straže. Uže koliko slučajev požara je bilo posebno v zadnjih letih na Vipavskem, a ognjegasev ni bilo nikjer, ki bi, ako bi bili, marsikatero nesrečo preprečili ali pa vsaj ogenj omejili in s tem marsikatero solzo posušili. Le hvalevredna je torej misel našega županstva, da misli osnovati požarno stražo. Pravila so uže sestavljena in mislimo, da bodo kmalu tudi potrjena. Seveda bo treba nabaviti brizgalnico in še marsikaj drugega, a za ta strošek naj ne bo nikomur žal, kajti za pomoč v nesreči naj se žrtvuje. Danes lahko obišče nesreča mene, ju'ri tebe. Sicer pa pričakujemo podpore tudi od slavnega deželnega odbora, ki, kakor znano, gre na roko takim dobrodelnim napravam. Upamo tudi, da se priglasijo dovoljeno število krepkih mož in mladeničev, ki bodo pripravljeno iti v boj proti ognju z vodo. Bog daj srečo!

g Lovski pes se je našel. Lastnik psa naj se zgloši pri g. županu v št. Andrežu.

g Bukovica. Pri nas se snuje prepotrebno društvo za zavarovanje goveje živine. Do sedaj smo se medsebojno podpirali v slučajih nesreč, odsedaj naprej pa hočemo urediti to. Pravila, katera smo od vlade dobili, smo po svoje prikojili in jih te dni predložimo namestništvu v potrjenje. Dolgo gojena želja se nam torej konečno uresniči.

g Kojško. V našem kraju se je vrnilo pravo framazonstvo. Naši „Sokoli“ delajo na to, da bi spravili duhovščino v slab glas, ter zabranjujejo občevanje ljudstva z duhovščino. Tako so naši „Sokoli“ prišli skoro popolnoma ob vero, kajti ni jih več videti v cerkvi. V nedeljo 12. t. m. so imeli shod, na katerem so sklenili premestiti štab v Snežatno, ker jim je bil dose-danji načelnik prezmrznjen. To je pa res prav, kajti v Snežatnem so pravi kamnje borci. Isto nedeljo so sokoliči skakali v neki krčmi. Bili so tako veseli, da je en sokolič drugega udaril s polenom po glavi. Mogoče da odstopi udarjevi sokolič za majhno odškodnino od tožbe. Oglej si, naša mladina, te pokvarjene ljudi, ako ti je kaj za tvoj dušni in telesni blagor. Tam izvira zlo, katero boš tudi ti uživala, ako se le bližaj tem vrstam.

Iz ajdovskega okraja.

a Z Vipavskega. — Ali se spominjate Vipavci, kaj smo delali l. 1909 z našim vinom? Kopali smo se tako-rekoč v njem vsaki dan. In bodimo odkriti in recimo, da je bila dobra vinska letina l. 1909 nam v mnogih krajih v nesrečo. Pilo in žrlo se ga je! Po cele popoldneve ob deževnem vremenu so sosedje pri sosedu tičali v hramu in pili sedaj iz tega sedaj iz onega soda s črevom. In nič ne pretiramam, ako rečem, da nam je to pitje vina več slabega kot dobrega naredilo. Nekateri so pili iz obupa, ker ga niso mogli prodati, drugi iz požrešnosti, tretji iz navade itd. In konec kakšen je bil? Težka glava, telo za nič, nosovi rdeči, ubožstvo se je pa množilo. Gospodarit nismo znali nekateri. Res, da smo rabili denar in da smo vino morali spraviti v denar, ako smo hoteli vsaj najsilnejše potrebščine nakupiti, a tako delati z vinom, kakor se je delalo, bi ne smeli. Vina se je doma popilo imenovano leto skoraj polovica. To je veliko. S tem pa, da smo ga toliko popili, nismo dolgovo-plačali. Poreče kateri: Kam pa smo hoteli z njim? Na to odgovorjam: Shraniti vsaj do prihodnje domde in sicer vsaj tisto, katerega smo doma preveč popili! Menda vemo še, kakšno ceno je imelo staro vino lansko leto o bendimi! Še enkrat tako visoko, kakor pa pred lanskim o bendimi. Torej samo eno leto da bi z njim počakali v kletih — ne z vsem, ampak vsaj s tistim, katerega smo doma preveč popili, pa bi bilo dobro! To naj nam bo za vzgled v prihodnjic, ako nas bo še katero leto obdarilo s tako vinsko letino, kakor je bilo l. 1909. — Kaj pa letos! Skoro noben kmet ga nima še za lastno rabo! Pomanjkanje vina je veliko. Kar ga je bilo l. 1909 preveč, ga je bilo l. 1910 premalo. Vse kleti so prazne, po gostilnah pa se ne pije najboljšega vina! Ravno narobe kakor l. 1909! Zatorej svetujem jaz Vipavcem: Ne zametujmo vina, ko ga je obilo, ker pride prav, ko ga bo malo! Vinogradni

a „Učiteljski tovariš“ z dne 17./2. 1911 št. 7 v prilogi, na 4. strani, pod „Goriške vesti“ pisal je doslovno takole:

„Z Goriškega nam pišejo: Nekateri so razširili vest, da se je vršil v Zgornji Branici prepir in celo pretep ter da je bil pri tem ranjen neki učitelj. V resnici ni bilo ne prepira, tem manj pretepa. Dotičnemu učitelju je izpodrsnilo na olupku jakolba, ko je hotel vstati, in je zadel po nesreči ob rob bližnje mize ter se je pri tem nekoliko poškodoval. Navzoči so bili Tržičani, in sicer nekaj uradnikov ter trije učitelji, ki se so zabavali v popolnem prijateljskem soglasju.“

Kakor smo že pred časom naznanili, imamo v rokah zelo obširen popis one rabuke Molčali bi bili, da ni prinesel „U T.“ takih „olupkov“. Tako pa moramo iz časnikarske dolžnosti pribiti, da je bil res prepir in pretep med učitelji in da je bil pri tem ranjen učitelj, kateremu je drug učitelj-tovariš zapodil kozarec v glavo. Zares „prijateljsko soglasje“!!

Sicer pa, ako je res, da je nekemu „učitelju izpodrsnilo na olupku jakolba, ko je hotel vstati, in je zadel po nesreči ob rob bližnje mize ter se je pri tem nekoliko poškodoval“, je to najbrže drug slučaj.

a V Gabrijah bodo v soboto ustanovili svoj telovadni odsek „Orla“. Povabljeni so sosedna bratovska društva.

a Sv. Križ — Revščina je pri nas velika. Naše mesto je zapuščeno Sicer imamo to čast, da prebivamo v mestu, a bi raje prebivali v kakem zakotnem hribu, kjer bi se nam boljše godilo kakor tukaj. Prometa ni pri nas nič. Kmetije slabe, letina slaba, toča je lansko leto

TEOD. HRIBAR

(prej Krojaška zadruga) v GORICI.

Došle so krasne novosti za spomladansko sezono. Vzorci se pošiljajo brezplačno in franko na dom.

vse pobila, tako, da je trtni les za letošnje bendimo končan. Toča lansko leto nas je končala za več let. O premetitvi državnih uradov iz Ajdovščine k nam se tudi nič več ne čuje. Kaj bo?

Iz kanalskega okraja.

kl **Javen shod** bo prihodnje nedeljo, 26. t. m. v Kanalu in sicer v župnišču kmalu po blagoslovu. Govorilo se bo o sadjereji. Vabljeni so vsi sadjerejci in drugi, da se tega poučnega shoda udeležijo v obilnem številu.

Iz tolminskega okraja.

t **Nova posadka v Tolminu.** — V torek zjutraj se je iz Trsta odpeljal 20. lovski bataljon v svojo novo garnizicijo Tolmin.

t **Lubinj.** — Pri nas bi se bila kmalu zgodila velika nesreča. V našem šolskem posloplju je namreč začelo goriti. Stvar je bila taka. V dimniku pod streho se je bil unel tram, ker je bil premalo vzdian. Začelo je tleti in se počasu kaditi. Ogenj se je razširil še na druge goreče tvarine v dimniku in le sreča je hotela, da ni ogenj izbruhnil na dan z vso silo, to pa vsled tega, ker ni bilo dovolj zraka. Ko so ljudje dim zapazili, so šli brž na streho in odkrili na vrhu. — Tedaj pa je plamen vzbruhnil na dan, in le pridnim domačinom se je zahvaliti, da so ogenj pogasili, predno je mogel napraviti večjo škodo.

Iz kobariškega okraja.

kbd **V Sedlu**, 19. marca. (Izv. dop. Pri nas imamo še vedno staro občinsko vlado, dasiravno jej je že pred 10 meseci potekla zakonita poslovna doba. Najprej je g. župan samovlastno zavladoval volitev, sedaj pa, ko je pri volitvi propal s svojo stranko, pomaga rekurz s svojimi izmišljotinami, da se mož kolikor mogoče dolgo ohrani na občinskem krmilu. Vsaj nekaj bi si mož rad še zagotovil, predno se poslovli od županskega prestola: izvolitev v c. k. r. okrajni šolski svet. Ta mandat in pa oni v cestnem odboru sta priljubljena našim inožakarjem in, ker se šolski in cestni odborniki volijo po starešinstvih, zato se silijo ti možje najprej v občinske zastope, da si tem bolj zagotove izvolitev v omenjena odbora. Večkratne seje v letu in komisije vržejo nekaj gotovega zasužnja in to je, kar ima posebno privlačno moč. Pristojna polit. oblastva pa cincajo in cincajo z rešitvijo rekurzov, podanih proti obč. volitvam in s tem sama pobijajo, kar jim nalaga občinski zakon, da imajo namreč skrbeti za to, „da se vse, kar je za volitev treba, o pravem času pripravi tako, da bo po preteku volivne

dobe novo občinsko zastopstvo moglo svoja dela začeti.“

Skušnje nas žalibog uče, da se prefrigani župani z navidezno zakonitimi ali pa tudi z očitno nezakonitimi sredstvi lahko vzdržujejo na županskem stolu eno, dve in še več let (glej št. Ferjan!) po končani dobi, za katero so bili voljeni in da polit. oblastva nič ne storé, da bi zaprečila tako zlorabo. Zato je pač skrajni čas, da se sklene in izda nov obč. volilnik, po katerem bodo tako zavladovanje izključeno.

Iz cerkljanskega okraja.

c **Zakojca.** Slovenski pregovor pravi: „Kdor drugim jamo koplje, sam notri pade“. To se je zgodilo našemu obč. zastopniku Seljaku. Da ne poreče, da mu delamo krivico, naj pojasnimo to-le: Znano je, da smo uže veliko govorili in pisali o zakojški cesti ter napravili uže veliko robot, in tudi podpore se je porabilo več sto kron, ki ne vemo, zakaj so se prav za prav izplačale. Naša cesta ima zvezo od jeseniške do hudajužniške meje ter se odcepi en del od zvezne ceste še posebej proti hiši Seljakovi in še trem drugim bajtam. Ta del ceste pa bi se imel še le potem graditi, kadar bo zvezna cesta od meje vsaj toliko dodelana, da se bo za silo prišlo z vozom do Hudajužne. Toda Seljak se ni držal pogojev, ampak ker je bil sam nadzornik in blagajnik, je delo tako vodil, da se je gradil samo oni del ceste proti njegovi hiši in tudi podporo porabil je za ta del ceste. Razume se, da s tem niso bili zadovoljni davkoplačevalci in je večkrat prišlo do resnih besed. A Seljak je vedno zvrčal krivdo na g. župana. Prišlo je do tega, da smo bili prisiljeni poslati prošnjo oziroma pritožbo g. županu ter smo zahtevali, da pride g. župan sam v Zakojco, da se prepričamo, kako stvar stoji. Župan se je radovoljno odzval ter pojasnil vso zadevo, tako da smo zdaj prepričani vsi Zakojčani, da ni tako, kakor je Seljak pravil. Dne 13. t. m. v. nazočnosti Seljaka in treh drugih podžupanov je govoril g. župan lepe besede. Volili smo dva zaupnika, da bodeta kontrolirala delo, in dali smo Seljaku nezakupnico.

Eden v imenu več Zakojčanov.

Iz komenskega okraja.

km **Iz Komna.** — Naši očetje so kupili prostor za zidanje nove šole na Brdi, ki bi stala blizu Štrekljeve palače. Gosp. Dominko se je celo leto trudil, da bi se šola zgradila na zdravi, solnčni legi pod Komnom. Okrajni šolski svet mu je šel pri tem na roko in je županstvu naročil, da naj preskrbi primeren prostor pod Komnom za zidanje nove šole. A kaj se je zgodilo! Pri seji starešinstva se je g. Dominko ubrisal in glasoval, da naj se šola zida — na Brdi, kar mu je večina pritrdila. To je užalilo dolnji oddelek Komna in pa Preserje! Čudne reči, kaj!

km **Iz Lipe.** — Naša borna in mala občina si je sezidala pritično šolsko poslopje, s katerim smo zadovoljni. V Komnu pa se namerava zidati „visoka šola“ za 60.000 K in sicer plačajo to veliko svoto davkoplačevalci celega okraja na izravnem davku. Kako je vendar čudna ta šolska postava. Naše uboge in male občine, kakor n. pr. Lipa, Sveto, Volčjgrad in Tomačevica so morale skrbeti same za šolska poslopja, za komensko „univerzo“ pa bomo morali plačevati vsi! Ali ni to čudno! Sedaj je v Komnu do 5 učiteljskih moči, potem ko bo „univerza“, gotovo jih bo najbrže deset! Oj davkoplačevalci, le pripravite se! „Zlati“ časi se obetajo!

(Nam se neverjetno zdi, da bi morale omenjene občine same skrbeti za šolska poslopja oziroma za šolske prostore; kajti v naši deželi, kjer nimamo dež. šol. zaloga, morajo za vse to skrbeti okr. šol. sveti. Vse drugače je v drugih deželah, kjer imajo dež. šol. zaloge. Tam si morajo občine priskrbeti šolska poslopja oziroma šolske prostore. Opomba uredništva.)

km **Mrtvoud** je zadel nekega J. P. v sokolskem društvu v Komnu, ko je čital ljubljansko umazano cunjo „Jutro“. Prepeljali so ga v goriško bolnišnico. Stroške bo plačala občina Komen, ker J. P. nima nič. Stanoval je skupaj z Valentinom Jazbecem, a sta hkratu oba prišla na rame občine. Po čegavi krivdi, ve najboljši J. P.

km **Iz Novela pri Temnici.** V nedeljo zvečer bi se bila kmalu zgodila nesreča, ki bi zahtevala otrokovo življenje. Mal otrok posestnika Antona Antoniča je bil pri ognju in sicer tako blizu, da se mu je obleka vnela. Na vpitje otrokovo so hitro pritekli ljudje in pogasili plamen na otrokovem teiesu in ga tako rešili gotove smrti. Opečen je še precej, a je upati, da ne bo najhujšega. Mati otrokova je znorela pred Božičem in je v umobolnici. Nesreča vrhu nesreče! — Stariši, pazite in še enkrat pazite na otroke blizu ognja! Kmečka ognjišča so jako pripravna, da se zgodi posebno otrokom kaka nesreča!

Iz sežanskega okraja.

s **Ljudsko štetje v političnem okraju sežanskem.** — Okraj Sežana (politični) meri 47.418:22 ha. V letu 1900 je štel 29.103 ljudi in sicer: sodni okraj Komen 14.734, sodni okraj Sežana 14.369. Sedaj pa šteje politični okraj Sežana z vojaštvom 30.388; sodni okraj Komen 14.591, sodni okraj Sežana 15.797. Med temi je 247 vojaške posadke v Sežani.

Iz Iržiškega okraja.

tr **Iz Doberdoba.** — (Otrok utonil.) — V soboto se je zgodila spoštovani Peric ovi družini velika nesreča.

Gosp. Peric ml. je popravljaj nek kanal v vrtu. Par korakov v stran pa se nahaja še precej globoka obzidana jama, ki je bila polna umazane vode. K tej jami se je priplazila 2-letna hčerka Lavrica, in ne ve se kako je padla v to jamo in utonila. Gosp. Peric pa tega še opazil ni in je svoje delo dalje opravljaj. Čez par trenutkov se ozre in zagleda v vodi neko krilce. Misleč, da je je kdo v vodo vrget, je je prijel in hotel ven potegniti. A kako se je prestrašil, ko je polegnil iz vode s krilcem vred lastno hčerko mrtvo. Pripomniti je treba, da je bila ta jama ograjena z leseno ograjo in z žico, le na enem kraju je bila mala odprtina, in skozi to je nesrečni otrok padel v vodo.

Iz korminskega okraja.

kr **Iz Biljane.** Odgovor na opešano „Sočo“ in jetičnemu dopisniku! Pozdravljen „Moretto“! No kako se kaj imaš? Menim, da imenitno slabo! Veseli me zelo, da me nazivljaš „biondinasti Orel“, ne pa čuk! Hvala ti za takšno oliko! Veseli me prav zelo, da sva prišla skupaj! Škoda da se osebno ne poznavata, kar bi me prav veselilo! „Moretto e biondino“, lep par kaj ne? Dragi „Moretto“ sedaj pa pogovoriva se malo, malo olojšava najino vest! Čakaj, bom jaz začel pripovedovati mično dogodnico:

Dne 26. II. smo mi „Biondini“ priredili veselico na Dobrovem. Nabrali smo v blagajno celih 22 K, katere si seveda tudi ti šteš! Bravo! Čakaj še malo — po veselici smo se pa — stepli. — Sami mej seboj! Kaj ne? Bravissimo!

Poslušaj, razjasnil ti bom vse na tvojo željo še bolj, bilo je tako le: Neki znani živ-zav po imenu, ker tudi želiš, da ti ime povem — Fran Jakončič je s svojim dolgim jezikom podregnil svojega somišljenika — po imenu, da ti tudi povem, Franca Jakina iz Dobrovega in ta je prav po pravilih tvoje „manire“ začel klofutati našega brata „Biondina“. „Biondino“ pa nebodilen je začel tudi po ti „maniri“ kombinirati. Oni junak z dolgim jezikom, pa jo je hitro smuknil, dobro vedoč, da imamo tudi mi „biondisti“ krepko in polno krpiljev pest. (Dalje prihodnjč.)

kr **Iz zapadnih Brd.** — Z veseljem smo čitali dopis v predzadnjem „Prim. Listu“ v katerem je bilo govora o cesti, ki naj bi se zgradila vsaj za sedaj z Dobrovega do Vipolž. Potrebo take ceste občutimo mi, zapadni Brici. Svoj čas se je mnogo govorilo o tej cesti, sedaj pa je vsa reč nekako zaspala. Zapadna Brda imajo sedaj za cesto, ki je nekaj vredna, le ono skozi Dobrovo in Medano. Ta cesta ni slabo oskrbovana, a strma je. Pa čemu naj delamo zapadni Brici velik ovinek skozi Dobrovo, Medano, skozi Mošo in Ločnik v Gorico, ko bi po novi cesti z Dobrovega do Vipolž in z

BENJAMIN

je na ogled sl. občinstvu v izložbi tvrčke
J. Medved - Gorica.

Vipolž do Grojne mnogo prihranili na času in na živini. Kar speljemo po Medanskem klancu sedaj z dvovprežno živino, bi speljali potem po novi cesti z enim slabim repom. Priporočamo se torej našim poslancem, naj bi se zavzeli za to cesto, ki nam je potrebna, ko ribi voda.

kr **Medana.** — Društvo za zavarovanje goveje živine bo imelo v nedeljo, dne 26. t. m., svoj redni občni zbor. Vabijo se udje da se ga čim polnoštevilneje udeležijo.

Droblinice.

40.000 K za ustreljenega sina. Pred sodiščem v Libercih se je moral 16. t. m. zagovarjati tovarnar Hans Müller iz Draždan, ki je 4. septembra lani v neki gostilni ustrelil v pijanosti dijaka Punžmanna, ko je neprevidno ravnal z revolverjem. Müller je bil obsojen na dva meseca zapora. Očetu ustreljenega sina je plačal 30.000 K kot odškodnino in 10.000 kron za ostale zahteve.

Gospodarske vesti.

Pokušnja istrskih in gorških vin v Trstu. — Prihodnjo nedeljo dne 26. marca se bode vršila v majhni dvorani trgovske in obrtne zbornice v Trstu pokušnja raznih vrst vin iz Istre in iz Goriškega.

Književnost.

„Veseloigre in šaljivi prizori za moške in ženske vloge.“ Tako je naslov knjižici, katero je izdala „Narodna Tiskarna“ v Gorici. Knjižica vsebuje kaj lepe igrice in šaljive prizore, ki se bo do igralcem kmalu priljubile. Uže imeni pisatelj oziroma prevajalec — E. Klavžar in Soški — pričati o zdravi in zabavni vsebini knjižice. Knjižica stane s poštnino 1 K. Priporočamo!

Razglašenje Gospodovo. — Dva prizora. V zmislu cerkvenih molitev, psalmov in antifon. Zložil dr. A. Pavlica. Uglasbil I. Kokošar. Cena 1 K. Ves čisti dobiček je namenjen „Slovenskemu sirotišču“ v Gorici. — Tak je naslov knjižici, katero je izdalo „Slovensko sirotišče“. V njej je ponatisnjen tekst znane praznika „Razglašenje Gospodovo“, ki se je v minulem Božiču in na praznik sv. Treh Kraljev z velikim vspohom vprizoril v dvorani „Central“ v Gorici. Toplo priporočamo to lepo delo društvom! Harmonizirano je tako, da je zmorejo kolikaj izurjeni pevci. — Dobiva se v „Narodni Tiskarni“, pri upravi „Prim. Lista“ in v „Slov. sirotišču“.

Glasba. — Srce Jezusovo vse hvale najbolj vredno; 21 pesmi na čast presv. Srcu Jezusovemu uglasbil Frančišek Kimovec, odobril čast. kn. škof. ordinariat v Ljubljani. — Cena partituri K 2:40, glasovi po 50 v.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani je pravkar v zelo lepi obliki izdala hvalno vredno zbirko, katera obsega 21 naprevov in sicer: 6 mašnih, 11 raznih, 3 blagoslovne in 1 slovesno hvalnico (150 psalm; veličastna skladba za slovesne prilike).

Priporočamo.

IZŠLE SO

Za kratek čas.

Pravičen odvetnik. — Angleški bogataš, lord Eldon, je zapustil vse svoje premoženje ljudstvu. V oporoki je napisal: „Ljudstvu vračam, kar sem od njega dobil“. — Eldon je bil odvetnik.

Razglas.

Prostovoljno razpisuje podpisana tvrdka razprodajo različnega blaga katero je neobhodno potrebno vsakemu sl. županstvu ali č. cerkvenemu oskrbništvu, ako hoče dostojno proslaviti velikonočne praznike.

Dosedaj je uže došlo mnogo naročil, zato prosi podpisana, da nemudoma prijavijo svoja naročila vsi oni, kateri imajo namen okoristiti se z nižje navedenim blagom.

Prodajalo se bo, kakor do sedaj, tudi v bodoče, po navadnih dobro znanih cenah: rakete, komad 40 vin; bengalične luči, kom. 1 K; rimske sveče, kom. K 1:60. Zlasti priporoča papirnate topiče kom. 40 vin., kateri razpošiljajo tudi v originalnih zabojih po 50 kom. za 20 K; 100 komadov za 40 K in sicer samo po železnici ob pondeljkih in petkihvečer. Po pošti se tega blaga ne sme pošiljati!

Priporočajoč se za mnogobrojna naročila in obilen obisk znači z odličnim spoštovanjem

Prva gorška tovarna umetnih ognjev

Ferd. Makuc, poobl. in priz. pyrotehnik.
Telefon št. 205. GORICA.

Peter Cotič,
čevljarski mojster, Gorica,
Raštej 32.

Zaloga vsakovrstnih čevljev za odrasle in otroke. Naročila z dežele se po pošti razpošiljajo. Cene zmerne.
Edino zastopstvo najboljšega čistila za črevlje in usnje.

Naznanilo otvoritve.

Podpisani naznanja, da se otvori v Tolminu v soboto na praznik D. M. t. j. 25. t. m.

zajuterkovalnica, pivovarna in prodaja okajenega mesa.

Za obilen obisk se priporoča

Rudolf Oblesčak
v Tolminu št. 54

v „Narodni Tiskarni“ v Gorici „Veseloigre in šaljivi prizori za moške in ženske vloge“. Cena s poštnino K 1. -- Spisala oziroma prevela sta jih E. Klavžar in Soški.

„CENTRALNA POSOJILNICA“

REGISTRUVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO

v GORICI

obrestuje hranilne vloge po 4 $\frac{1}{2}$ %. Daje članom posojila na vknjižbo po 5 $\frac{1}{4}$ %, na menice po 6%, na mesečno odplačevanje, ki znaša mesečno 2 K za vsakih 100 K. Rentni davek plačuje posojilnica sama. Zadržni urad je v lastni hiši **Corso Glus. Verdi št. 32, I. nad.** — Uradne ure vsak dan razun nedelj in praznikov od 8. ure zjutraj do 1. popoldne.

O D B O R.

Pozor!

Pozor!

Čebelarji!

Med zajamčeno pravi za pitanje čebel

se dobi pri

J. KOPAČU, svečarju

v

GORICI.

Cena kilogr. 1:30 K.

Loterijske številke.

18. marca.

Dunaj	72	8	62	22	73
Gradec	55	6	31	54	22

Rojaki! Spominjajte se ob vsaki priliki „Šolskega Doma“.

Agentje po vseh krajih države imajo največ zaslužka z razprodajo izdelkov **Brunovske tovarne zastorov valcih ter manufakture vetrnic Hollmann et Merkel v Brunovu št. 76 na Češkem.** — Učinkljive novosti v vezilih in v zastorih iz voščenega platna.

Za spomladansko sezijo

so došle

razne novosti v velikanski izbiri

— | pri | —

Ravnikar-ju
v Raštelju števil. 16
Gorica.

Postrežba je ondi prav domača, obrnite se do te tvrdke ter jo priporočajte Vašim znancem.

„Kmečka Banka“ v Gorici,

na Kornu št. 12

eskomptuje menjice pod jako ugodnimi pogoji.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun, ter jih obrestuje čisto po

4 $\frac{3}{4}$ 0/0

Nadestvo obstoji iz gg. Dr. Alojzij Franko, predsednik, Ivan Sanoj, veleposesnik in župan v Biljah, podpredsednik, Fran Obiljubek, veleposesnik in župan v Kojkem-Krasno, Ignacij Križman, nadučitelj v Dornbergu, Alojzij Bandelj, veleposesnik v Podgori.

Lekarna Cristofoletti v Gorici na Travniku.

Trskino (štokifšev) jetrno olje. Posebno sredstvo pri vsi pravi boleznih in splošni telesni slabosti. Izvrna steklenica tega olja na ravnomerne barve po K 1:40, bela barve K 2.

Trskino železnato jetrno olje. Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jodecem.

S tem oljem se ozdravijo v kratkem času s gotovostjo vse kostne bolezni, žlezni otroci, golše, malokrvnost itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norveške, preliče se vedno v mojem kem. laboratoriju predno se napolnijo steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim št. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofolettijeva pijača iz kine in železa.

Najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskinim oljem.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

JOSIP CULOT

v Raštelju števil. 225 v Gorici.

Velika zaloga vsakovrstnih igrač, okraskov za božično drevesce in punc za igračo.

Razpele iz kovine, rožni venci in podobice, rokavice iz volne in sukna, čevlji in klape, zaloga drobnjave in kramarije na drobno in debelo, kipi in svetniki iz porcelana, seme za zelenjave in trave, moške in ženske nogavice, možnjčki in kovčegi, pipe, ustniki in cevi.

Čudovite cene

se večkrat plačajo za popolnoma nič vredno možko in žensko blago. Da se pa nihče ne bode varal, naj si ogleda najino velikansko zalogo

POMLADANSKIH IN LETNIH NOVOSTI.

Kdor ne zamore si sam ogledati najino zalogo, naj si naroči vzorce, katere dobi poštine prosto na dom pri domači tvrdki

Ivančič & Kurinčič-Gorica,

Gospoka ulica št. 11, (nasproti Hotela treh kron.)

Blago za „Orlovske“ kroje, kakor vse potrebščine, spadajoče k telovadnemu kroju, dobijo slavna „Orlovska“ društva pod ugodnimi pogoji.

Odlikovana pekarija
in sladčičarna

K. Draščik

v Gorici na Kornu
(v lastni hiši)

Izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, torte, kolače za birmanoe in poroke, pince itd. Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali orig. buteljkah. Priporoča se sl. občinstvu. Cene jako nizke.

Delavnica cerkvenih posod in cerkvenega orodja

Fr. Leban Gorica,

Magistratna ulica šte. 5.

Priporoča preč. duhovščini svojo delavnico cerkvenega orodja in cerkvenih posod, svečnikov itd., vsakovrstnih kovin v vsakem slogu po najnižjih cenah. Popravlja in prenavlja stare reči.

— Blago se razpošilja franco. —

Prva slovenska trgovina z jedilnim blagom

Anton Kuštrin,

v GORICI
Gospoka ulica šte. 25

priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo veliko trgovino raznega jedilnega in kolonijalnega blaga.

Vse blago prve vrste.

Cene zmerne in nizke. Postrežba točna in solidna. Na željo odjemalcev v mestu se blago dostavlja na dom.

Pošilja se po železnici in pošti.

Odlikovana mizarska delavnica s strojevim obratom

ANT. ČERNIGOJ

Gorica Tržaška ul. št. 18.

Zaloga pohištva iz lastne delavnice. Izdeluje cerkvena dela, spovednice, klopi, okvirje, klečalnice itd. Vsakovrstna dela za stavbe.

Največjo zalogo pohištva za Goriško z lastnimi delavnicami za mizarsko in tapetarsko stroko ima

A. Breščak - Gorica

Gospoka ulica št. 14 (v lastni hiši).

Velika izbér raznovrstnih žimnic, vložkov, ogledal, slik, stolov in vsega, kar spada h hišni upravi. Glede cen konkuriram lahko vsakemu, ker prodajam blago iz lastnih delavnic.

Za mnogobrojna naročila se toplo priporočam

ANTON BREŠČAK.

Prosiva zahtevati listke!

Največja trgovina z železjem

KONJEDIĆ & ZAJEC

GORICA v hiši Monta.

Priporoča stavbeni Cement, stavbne nosilce (traverze), cevi za stranišča z vso upeljavo, strešna okna, vsakovrstne okove, obrtniško orodje, železo cinkasto, železno pocinkano medeno ploščevino za napravo vodnjakov, vodovodov, svinčene in železne cevi, pumpe za kmetijstvo, sadjerejo in vinorejo, ter vsakovrstna orodja.

Cene nizke, solidna postrežba!

Eno krono nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrđili najine nove amerikanske blagajne, da je kupil pri naju za 100 kron blaga.

Prosiva zahtevati listke!

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,
TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

Čevljarska zadruga v Mirnu

naznanja sl. občinstvu, da je odprla prodajalno svojih izdelkov na trgu sv. Antona na vogalu v Rabatišče šte. 1 ter se priporoča za obilno naročbo. --- Ima v zalogi vsakovrstnega obuvala ter sprejema naročila po zmernih cenah.

Restavracija

„TRI KRONE“

GORICA — Gospoka ulica

ima vedno sveža jedila, toči pilzensko in steinfeldsko pivo, izborna domača vina in teran. — Cene zmerne.

Ferdinand Baumgarten,
restavrater.

Prave švičarske ure

zlatnino in srebrnino itd. nakupite najbolje in najceneje pri tvrdki

Aleksander Ambrožič

GORICA, Korso J. Verdi 26.

Istotam se izvršujejo popravila v to stroko spadajoča točno in po najnižjih cenah.

Prva in edina slovenska kleparska delavnica v Gorici, ul. sv. Ivana št. 11.

se toplo priporoča za vsa stavbena in galanterijska dela za cerkve in stolpe, katere napravi po načrtu

Josip Patek,

naslednik Karola Čufer

priporoča se tudi vsem gg. odjemalcem, posebno pa kmetovalcem. V zalogi ima: mehe za žveplanje, zadnji sistem škropilnic za vitrijol, polivalniške za vrte in patentirane ventilatorje za dimnike i. t. d. oprave se izvršujejo točno in po najnižji ceni.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznicu

v GORICI
ulica della Croce šte. 6.

Gamaše raznovrstne, izdeluje se tudi po miri.

Galoše prave ruske, se popravlja.

Usnje podplati ter čevljarske potrebščine.

Vrvarsko raznovrstno blago.

I. Drufovka Gorica
Gospoka ulica 3. (Nasproti Montu.)
Ustanovljena tvrdka leta 1866.

Podružnica „Ljubljanske kreditne banke“ v GORICI

— se bavi z vsemi v bančno stroko spadajočimi posli. —
Vloge na knjižice obrestuje po 4 1/2%, vloge v tekočem računu po dogovoru.

Centrala v Ljubljani. — Rezervni zaklad K 450.000. —

Delniška [glavnica] K 5.000.000. PODRUŽNICE: Celovec, Gorica, Sarajevo, Split, Trst.